

державного примусу і особа вважається підданою господарсько-правовій відповідальності в разі її реалізації Державною виконавчою службою.

Отже, на нашу думку існує необхідність подолання стереотипу широкого розуміння господарсько-правової відповідальності, яка надає підстави виділення безспірного та оспорюваного застосування санкцій за вчинені правопорушення, що передбачені нормами господарського права у визначеному порядку.

Тобто йдеться про контрольні та управлінсько-правозастосовні функції відповідних державних органів: вони здійснюють свої повноваження в порядку та у формах, що передбачені законом; вправі контролювати діяльність суб'єктів господарювання, виявляти і фіксувати (протоколювати) виявлені ними порушення і позасудово, в межах наданих законом повноважень, застосовувати стягнення, зауважимо, тільки один раз і без права її зміни і посилення у подальшому. Йдеться про визнання деліквентом вчиненого, усвідомлення його наслідків та згоду добровільно перетерпівати їх, що вже використане у кримінальному праві як вибачальна обставина для пом'якшення покарання.

Такий підхід є виправданим і застосовується у інших країнах світу, де особливо такими деталями не переймаються: слугує оперативному виявленню правопорушення і реагування на його вчинення, розвантажує судову систему, скорочуються витрати на здійснення правосуддя, та навіть витрати самих правопорушників. Нарешті, це вагомий аргумент для управлінського впливу на суб'єктів господарювання та забезпечення його ефективності та господарського правопорядку.

Література

1. Бабак О. Основні види відповідальності суб'єктів господарювання у зовнішньоекономічній діяльності. *Підприємництво, господарство і право*. 2011. № 10. С. 144-148.

2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV (редакція станом на 25.11.2014). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

УДК 346.21(043.2)

Кісліцина О.С., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Мілімко Л.В., к.ю.н., доцент

ЗАХИСТ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ: ПРИНЦИПИ ЗДІЙСНЕННЯ

На сьогодні дослідження проблем захисту прав суб'єктів

господарювання посідає важливе місце у законодавстві. У ст. 20 Господарського кодексу України закріплено, що кожний суб'єкт господарювання та споживач має право на захист своїх прав і законних інтересів шляхами, визначеними нормами чинного законодавства [1]. При цьому законодавство дозволяє використовувати суб'єкту господарювання різні форми та способи для захисту свого права, в тому числі самозахист, тобто захищати свої права власними діями без звернення за допомогою до суду чи інших органів. Сама категорія «захист» є неоднозначною та характеризується різноманітними підходами щодо її розуміння.

Проаналізувавши останні дослідження, можна зробити висновок, що даній темі приділяють увагу багато науковців. До них належать: І.В. Головань, М.А. Рожкова, О.П. Подцерковний, Р.Б. Шишка, Н.О. Саніахметова та інші.

Захист прав суб'єктів господарювання – це сукупність взаємозалежних правових засобів, способів і форм, за допомогою яких при необхідності забезпечується захист законних прав суб'єктів господарювання при їх порушенні.

Усім суб'єктам правовідносин гарантується захист їх прав, свобод і законних інтересів незалежним і неупередженим судом, утвореним відповідно до закону. Суб'єкти господарювання вправі звертатися до господарського суду згідно з встановленою юрисдикцією господарських справ за захистом своїх порушених або оспорюваних прав і охоронюваних законом інтересів, а також для вжиття передбачених законом заходів, спрямованих на запобігання правопорушенням.

Завдяки трьом групам гарантій – організаційним, майновим та соціальним гарантіям у спеціальному законодавстві визначаються правила ведення господарської діяльності, здійснення інвестиційної та інноваційної діяльності, правила захисту своїх інтересів у суді, в адміністративному порядку, правила щодо володіння, користування і розпорядження майном, використання прибутків тощо [3, с. 7-8].

Принципи господарського права, щодо захисту суб'єктів господарювання є істотною складовою частиною нормативного регулятора майнових відносин у сфері господарювання. Про це свідчать уже відтворення у ст. 5 ГК конституційних основ правопорядку у сфері господарювання, закріплення загальних принципів господарювання у ст. 6 ГК та принципів підприємницької діяльності у ст. 44 ГК [1].

До основних належать такі:

– забезпечення господарського правопорядку та законності у сфері господарювання (є одним із проявів принципу верховенства права у сфері господарського права, виступає закріпленням загальних принципів рівності та справедливості, що є складовими принципу верховенства права) [4];

– захист економічної конкуренції (свідчить про забезпечуваний державою захист конкуренції у підприємницькій діяльності);

– поєднання публічних і приватних інтересів у сфері господарювання (відображає зв'язок між свободою підприємницької діяльності та її обмеженням) [5].

Отже, можна зробити висновок, що актуальними на сьогодні є вказані принципи для того, щоб примусити або спонукати порушника припинити дії, що порушують майнові права захисту суб'єктів господарювання, або попередити такі дії.

Література

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18–22. Ст. 144.

2. Ніколенко Л.М. Господарське процесуальне право України: підручник / Маріуп. держ. ун-т. Одеса: Фенікс, 2011. 512 с.

3. Дерев'янко Б.В., Туркот О.А. Захист прав суб'єктів господарювання: навч. посіб. / за ред. д-ра юрид. наук, проф. Б.В. Дерев'янка; 2-е вид., переробл. і доповн.; МВС України, Донецький юридичний ін-т. Львів: ЛігаПрес, 2019. 150 с.

4. Колодій А.М. Принципи захисту суб'єктів господарювання: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2012. 208 с.

5. Феделеш Е.М. Характеристика принципу захисту суб'єктів господарювання: монографія. Київ, 2010. 176 с.

УДК 346.21(043.2)

Коваль І.В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Мілімко Л.В., к.ю.н., доцент

ЗАХИСТ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ: ПРИНЦИПИ ЗДІЙСНЕННЯ

Основним законодавчим актом, що регулює стан і розвиток підприємництва в Україні, є Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року, який визначає загальні правові, економічні і соціальні засади здійснення підприємницької діяльності (підприємництва) і його державної підтримки [1].

Суб'єкти господарювання реалізують свою господарську компетенцію на основі права власності, права господарського відання та права оперативного управління відповідно до визначення цієї компетенції у ГК та інших законах.